

Asia: VN/27297/2023

Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2024-27

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleittain

1. Johdanto, yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 1. Johdanto, sekä muut yleiset huomiot

Hallituksen tasa-arvo- ohjelmassa on tärkeitä toimenpiteitä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi. Ensi- ja turvakotien liitto (jatkossa ETKL) peräänkuuluttaa ponnekkaampia ja kunnianhimoisempia toimia sekä konkreettisia tavoitteita tasa-arvon edistämiseksi.

Yleisesti on todettava, ettei kansalaisjärjestöjen toiminta ja palvelut näy tasa-arvo-ohjelmassa riittävästi. ETKL pitää tärkeänä kansalaisjärjestöjen toiminnan huomioimisen ja niiden rahoituksen turvaamisen osana tasa-arvo-ohjelmaa. Kansalaisjärjestöihin kohdistuvien leikkausten kohdalta tulee toteuttaa yhdenvertaisuuden, sukupuolivaikutusten ja lapsivaikutusten arviointi.

Myös erityisen haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät tulee huomioida tasa-arvo-ohjelmassa kattavammin. Sukupuolten tasa-arvon edistämisessä tulee huomioida seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt ja globaali anti-gender-liikehdintä naisten ja vähemmistöjen oikeuksien heikentämiseksi ja tasa-arvotyön jarruttamiseksi.

2. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen koulutuksessa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 2. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen koulutuksessa

Luvun toimenpiteitä ETKL pitää tärkeinä. Toimenpiteissä ei kuitenkaan näy toimenpiteet sukupuolittuneiden normien purkamiseksi sukupuolten tasa-arvon edistämisen näkökulmana. Tasa-arvon edistäminen koulutuksessa sisältää myös sukupuolittuneen väkivaltaa ennaltaehkäisevän työn. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työ edellyttää sukupuolisensitiivisen työtteen vahvistamista koulutuksessa.

Ehdotus lisättäväksi toimenpiteeksi:

Sukupuolittuneen väkivallan ja sukupuolistuneiden asenteiden käsittely huomioidaan koulutuksissa ja opetussuunnitelmissa. Vahvistetaan ammattilaisten sukupuolisensitiivisyyteen liittyvää osaamista.

3. Tasa-arvon työelämässä ja työn ja perheen yhteensovittamisen tukeminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 3. Tasa-arvon työelämässä ja työn ja perheen yhteensovittamisen tukeminen

-

4. Sukupuolten tasa-arvoisen osallisuuden ja edustuksen lisääminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 4. Sukupuolten tasa-arvoisen osallisuuden ja edustuksen lisääminen

Kansalaisjärjestöille tulee taata tarvittavat resurssit häirinnän vastaiseen työhön. Seksuaalisen häirinnän vastaisessa työssä tulee huomioida häirinnän taustalla olevat sukupuolittuneet normit ja asenteet. Häirinnän torjumisessa tulee huomioida digitaaliset ympäristöt, niissä ilmenevä naisviha ja maalittaminen.

Poikien ja miesten tasa-arvon edistämisen toimenpiteissä tulee huomioida poikien kokema perheväkivalta, ylisukupolviset vaikutukset ja poikien ja miesten lähisuhteissa ja muissa tilanteissa käyttämän väkivallan vaikutus heidän hyvinvointiinsa. Poikien kotona ja lähisuhteissa kokemaa väkivaltaa tulee ehkäistä ja tunnistaa, se ehkäisee syrjäytymistä ja väkivallan käyttöä. Miehille tulee olla riittävät palvelut väkivallan käytön katkaisuun ja turvallisempaan toimintaan lähisuhteissa.

ETKL:n näkökulmasta on tärkeää edistää tasa-arvoa ja miesten osallisuutta purkamalla haitallisia sukupuolirooleja. Rahoitus seksuaalikasvatukseen ja nuorille suunnattuun sukupuolisensitiiviseen tiedotustyöhön tulee turvata.

5. Naisiin kohdistuva-, lähisuhde sekä muu väkivalta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 5. Naisiin kohdistuva-, lähisuhde sekä muu väkivalta

ETKL pitää tärkeänä naisiin kohdistuvan, lähisuhde ja muuhun väkivaltaan liittyviä toimenpiteitä. Ensi- ja turvakotien liitto kannattaa hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelun lain muuttamisesta. ETKL pitää tärkeänä, että tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen kriminalisoidaan rikoslaissa nykyistä selkeämmin. Naisiin kohdistuvan väkivallan osalta

tulee huomioida digitalisaatio ja digitaalinen väkivalta osana lähisuhde ja muuta naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Digitaalisen väkivallan puuttumiseksi tarvitaan toimenpiteitä ja erillistä rahoitusta. Myös nuorten varhaisissa parisuhteissa tapahtuva seurusteluväkivalta on osa naisiin kohdistuvan väkivallan ilmiötä ja sukupuolittuneeseen seurusteluväkivaltaan puuttumiseksi vaaditaan ennaltaehkäisevää työtä ja tukipalveluita nuorille seurusteluväkivaltaa käyttäneille.

Toimenpiteenä kohdassa 20. arvioidaan kuntien ja hyvinvointialueiden velvoittavan lainsäädännön tarvetta väkivallan ehkäisyn ja väkivallan vastaisen työn rakenteiden vahvistamisessa (STM).

Rakennelain valmistelussa tulee tarkasti arvioida, mihin ongelmiin rakennelaille vastataan, mitä lainsäädäntö edistää ja mihin koordinaatiota tarvitaan. On tärkeää, että lainsäädännön muutoksilla ei päädytä tilanteeseen, jossa vastuu lähisuhdeväkivaltatyöstä siirtyy hyvinvointialueille niin, että järjestöjen rooli lähisuhdeväkivaltatyössä ja järjestöjen lähisuhdeväkivaltatyöhön saama ja hakema rahoitus rajataan pois. Arvioinnissa tulee huomioida kansalaisjärjestöjen tuottamat lähisuhdeväkivaltatyön avopalvelut ja niissä oleva erityisosaaminen. Sanoituksessa tulee tuoda esiin Istanbulin sopimuksen sopimuksen artikkelit ja ajatus, siitä että lähisuhdeväkivaltatyötä tehdään yhteistyössä julkisen ja järjestöjen kanssa.

Kansalaisjärjestöjen väkivaltatyön avopalveluiden rahoitus tulee turvata ja mahdollistaa yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa. On tunnistettava, että kansalaisjärjestöjen väkivaltatyön avopalveluissa on erityisasiantuntemusta, matalan kynnyksen apua, pidempikestoista tukea, vertais- ja kokemusasiantuntijatoimintaa. Lähisuhdeväkivaltatyön kaikkia tasoja toteutetaan kansalaisjärjestöjen työnä ja tämä tulee mahdollistaa jatkossakin rahoituksella ja yhteistyöllä 1) väkivallan ennaltaehkäisy 2) matalan kynnyksen tuki 3) erityiset palvelut (erityiskysymykset ja ohjelmat) ja 4) vaativat palvelut (pitkäkestoisen ja vakavan väkivallan tilanteet mm. vaino).

Toimenpide 23: on tärkeää, että turvakotien perhepaikkoja lisätään. Turvakotipaikat ovat vielä kaukana Istanbulin sopimuksen mukaisten suositusten tasosta, noin 500 perhepaikkaa. Turvakotitoiminnassa tulee lisäksi huomioida erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien pääsy oikeanlaisiin palveluihin mm. päihteidenkäyttäjät, romanit, vammaiset sekä pitkittynyttä väkivaltaa ja vainoa kokevat (perhesurma riski). Fyysisiä turvakotipaikkoja tarvitaan kohdennetusti vakaviin ja pitkäkestoisen väkivallan tilanteisiin sekä päihteitä aktiivisesti käyttäville naisille. Nämä paikat voisivat olla YT-alueilla ja erityisen vaativien tilanteiden turvakoteihin voisi päästä perusmuotoisen turvakotijakson ja siellä tehtävän riskinarvioinnin jälkeen.

ETKL haluaa korostaa, että Tasa-arvo-ohjelmassa ei huomioida riittävästi, että psykososiaalinen tuki ja keskusteluapu on keskeinen osa väkivallasta toipumista ja väkivallan käytön katkaisua. Toimenpideohjelmassa näkyy ensi vaiheen/ kriisivaiheen tuki (turvakodit, raiskauskriisikeskukset) ja rikosoikeudelliset toimet, mutta väkivallasta irottautumista ja toipumista tukeva psykososiaalinen tuki ja sen tärkeys ei näy.

ETKL pitää tärkeänä, että väkivaltatyön avopalveluiden rahoitus turvataan. Avopalveluiden järjestäminen on kustannustehokasta laitospalveluihin verrattuna ja ne ovat vaikuttavia inhimillisen kärsimyksen vähentämisen näkökulmasta.

Toimenpide 24: Myös muiden järjestöjen matalan kynnyksen palveluiden rahoitus tulee turvata. Esimerkiksi Onksok? Chat palvelee erityisesti lapsia ja nuoria väkivaltakysymyksissä.

Toimenpide 26: Uhripoliittista toimenpideohjelmaa laatiessa on huomioitava rikosuhripalveluiden lisäksi matalan kynnyksen keskusteluapu ja väkivaltatyön avopalvelut.

Toimenpide 29: ETKL:ssa pidetään tärkeänä luvattomiin poissaoloihin liittyvän väkivallan ehkäisyä. On kuitenkin tunnistettava, että kyseessä on sukupuolitunut ilmiö, jossa seksuaalirikosten uhreiksi joutuvat erityisesti tytöt ja vähemmistöihin kuuluvat nuoret.

Toimenpide 31: ETKL:n näkökulmasta selvitystyötä pakottavan kontrollin osalta on jo tehty ja tasa-arvo-ohjelmassa on tähdättävä pakottavan kontrollin kriminalisointiin.

Erilliseksi toimenpiteeksi tulee lisätä lähisuhdeväkivallan tekijöille tarjottavat tukipalvelut. Tekijöille tarjottavaa apua tukee kehittää ja lisätä. Tekijätyön näkymättömyys siirtää vastuun väkivallan loppumisesta uhrille. Tiedetään, että väkivaltaa käyttäneille avun hakemisen kynnyks on korkea, joten tekijöille suunnattua tiedotus työtä tulee lisätä. Jotta naisiin kohdistuvaan väkivaltaa ja lähisuhdeväkivaltaa voidaan katkaista tulee tekijöiden kanssa työskentely ja tekijöille suunnatut väkivallan katkaisuohteet nostaa omaksi toimenpiteekseen tasa-arvo-ohjelmassa,

Lasten oikeuksien toteutumiseksi ja ylisukupolvisuuden katkaisemiseksi tasa-arvo-ohjelmassa tulee nostaa esiin myös lasten oikeudet tilanteissa, jossa perheessä tai muutoin lapsen läheisissä kasvuympäristössä on lähisuhdeväkivaltaa.1) Lapsen oikeus saada apua kokemuksesta käsittelyyn tulee taata kaikissa tilanteissa huoltajan kiellosta huolimatta. On tunnistettava, että lapsen avun saanti tukee usein myös väkivallasta toipuvan äidin hyvinvointia. 2) Lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta on säädettävä rikosnimike tilanteisiin, joissa tekijöille ja uhrille läheinen lapsi todistaa lähisuhdeväkivaltaa ja altistuu sille. Lapsi tulee tunnistaa uhriksi näissä tilanteissa, häntä tulee kuulla asiassa, arvioida avun tarve, taata tarvittaessa tukipalvelut. Väkivallan tekijän tulisi olla rikosoikeudellisessa vastuussa myös lapselle. Lapsen tunnistaminen uhrina tilanteissa, jossa on lähisuhdeväkivaltaa antaa vahvan viestin niin väkivaltaa käyttävälle aikuiselle kuin väkivallan kokijalle.

6. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen Euroopan unionissa ja kansainvälisessä toiminnassa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 6. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen Euroopan unionissa ja kansainvälisessä toiminnassa

Ehdotus toimenpiteeksi:

Sukupuolten tasa-arvo edistävässä työssä tulee huomioida naisiin kohdistuva väkivalta, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kohdistuva väkivalta ja anti-gender liikkeen haitalliset vaikutukset naisten ja vähemmistöjen oikeuksiin.

Toteutetaan täysimääräisesti Euroopan komissio direktiiviä naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta.

7. Institutionaaliset rakenteet

Voitte kirjoittaa lausuntonne alle kappaleesta 7. Institutionaaliset rakenteet

ETKL pitää tärkeänä, että osana tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyötä lisätään poliisissa koulutusta naisiin kohdistuvasta väkivallasta, väkivallan sukupuolittuneista piirteistä ja asenteista ja normien vaikutuksista väkivallan tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen.

Siltaniemi Aki
Ensi- ja turvakotien liitto ry